

S. ԱՍՈՂԻԿ ՔԱՆԱՆԱ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

ՎԱԶԳԵՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ՈՐՊԵՍ ՏՈՆԱԽՈՍ

**ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ, ՀԻՐԱՎԻ, ՇԻՆԱՐԱՐ ԷՐ ԵՎ ԻՐ ԿՅԱՆՔՈՎ,
ԵՎ ԻՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՄԲ, ԵՎ ԻՐ ՔԱՂՅՐ, ՍԻՐԱԶԵՂ
ՈՒ ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՈՍՔՈՎ**

Ամենախնամ Աստծո ողորմությամբ Ի դարի երկրորդ կեսին Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու առաքելափիմն հայրապետական գահին բազմեց մի Անձնավորություն, Ով կոչված էր հոգևոր սխրագործության, քաջագործության, միով բանիվ՝ հրաշագործության: Եվ նա՝ Հայոց Հայրապետը, լի էր շնորհք ու իմաստությամբ: Նրա անձից ճառագում էր խաղաղարար լույս, քաջալերանք, ներշնչում, հույս, հավաքը և իհարկև՝ սեր, և այն էլ Հայոց Հայրապետի սրտին ու հոգուն խոսող ու շար հարազատ աստվածաշնչական վրկայության՝ սեր, որ «...ո՛չ երբեք անկանի» (Ա Կորնթ. ԺԳ 8): Եվ բնական է, որ առաքինազարդ Հայոց Հայրապետի ներաշխարհից բխած ամեն մի խոսք, ամեն մի հորդոր ու պատգամ որպես նախնի սուրբալուծ պիտի ճեղքեր ամենայն պատմեշ ու մխրճվեր այդ խոսքին, հորդորին ու պարգամին ականջալուր յուրաքանչյուր հայորդու հոգու, սրտի ու մարմնի մեջ:

Հայոց Հայրապետը հիրավի շինարար էր և՛ Իր կյանքով, և՛ Իր հայրապետագործությամբ, և՛ Իր քաղցր, սիրազնի ու իմաստուն խոսքով:

... Վազգեն Ա Հայրապետը պոնախոս.

Եկեղեցու անդաստանում պոնախոս է յուրաքանչյուր հոգևորական: Տոնը Եկեղեցու ոգևորության ու գուրեպնդման մշտաբոխ ու հարանորոգ ակունքներից է, իսկ պոնախոսությունն այդ ականակիս ակունքից բխած գուլալ ջրի մատակարարությունն է: Ահավասիկ Հայոց Հայրապետը նաև իմանալի մատակալ է, որ Իր գահակալության 39 տարիների ընթացքում անհոգնաբեկ խնկարկել է Յուր խոսքի, հորդորի ու պարգամի բուրվառը և անուշահոտությամբ պարուրել հավաքավոր հայերին:

Հայոց Հայրապետի պոնախոսություններում գերակշիռ են Սուրբ Ծննդյան և Սուրբ Հարության տոների առթիվ տրված հայրապետական պարգամները, և դա հասկանալի է, քանի որ ընկալյալ ավանդույթ է Հայոց Եկեղեցում, ինչպես նաև Ընդհանրական Սուրբ Եկեղեցու մաս եղող մյուս Եկեղեցիներում, որ Եկեղեցու պետերը, մերազնյա կյանքում Ամենայն Հայոց Հայրապետը, հենց այդ սրբազնասուրբ և ավերավոր տոներին անպայման իրենց մասնավոր պարգամն ավանդեն ի Տեր հուսացյալ հոգիներին:

Վազգեն Ա Հայրապետի գահակալության շրջանի՝ Սուրբ Ծննդյան և Սուրբ Հարության ամենամյա 39 պարգամներից յուրաքանչյուրն ինքնատիպ է ու բովանդակալից, հարուստ՝ գեղարվեստական պարկերներով, ինչպես նաև առաքել «ղեպի երկինք բարձրացող գաղտնի ճամբայ»-ների մատնանշումով: Ծննդյան ու Հարության տոնախոսական պար-

ԲՈՒԴՈՒՄԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄԻ ԶԵՆՈՒՄԻ ԴՈՒՄԻ ԵՄԵՐՈՍԻՄ
 (1983 թ. ԴՈՒՄԻ)

ՀԱՅԿԱՆԻ ԴՈՒՄԻ
 ԳՐԱԴԱՐԱՆ
 ԵՄԵՐՈՍԻՄ

ՔԱՐՈՋՈՒՄ Է ՎԵՐԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈ

Սուրբ Ծննդյան և Սուրբ Հարության փոփոխության պատգամներից զար Հայոց Հայրապետի փոխախոսություններում առկա են նաև խոսքեր՝ ասված Կաթողիկե Սուրբ Էջմիածնի, Վարդանանց, Թարգմանչաց և այլ փոփոխության առիթներով, ինչպես նաև փոխախոս Հայրապետն Իր մարմնավորումն ու խոհերն է կիսել հավատարմորեն հայորդյաց հեղինակ Դավիթ օրերի խոսքերի ընթացքում և, ընդհանրապես, մեր Սուրբ Եկեղեցու փոխական համակարգում առկա այլևայլ փոփոխության ու սրբոց հիշատակությունների առիթներով:

Հարկանշական են Կաթողիկե Սուրբ Էջմիածնի փոփոխության Հայրապետական խոսքերն ու պատգամները: Դրանցում Վազգեն Ա Հայրապետն Իր անհուն սերն ու անմահացող նվիրումն է արտահայտել Ամենայն Հայոց աստվածակառույց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հանդեպ, գեղարվեստական գունագեղությամբ ներկայացրել Միածնի հրաշալի առաքելությունը և ի դաշտն Արարապետ, անդրադարձել Սուրբ Էջմիածնի կոչմանն ու առաքելությանը, շեշտել Սուրբ Էջմիածնի գերագահությունը Հայոց Եկեղեցու նվիրապետական համակարգում, վերաձայնել Սուրբ Էջմիածնի միջոցով ու օրհնությամբ Հայկյա Տան և մեր առաջին Լուսավորչաց վիճակի փրկագործությունն ու փառավորումը: Կաթողիկե Սուրբ Էջմիածնի փոփոխության առիթով Վազգեն Ա Հայրապետն ի վերջո վկայում է Հայոց Եկեղեցուն. *«Սուրբ Էջմիածնի միջոցով կրաշխիվի ու չի նվազի. ինչքան բաշխվի, այնքան կշարունակվի, ինչքան լույս սփռվի՝ այնքան կշողա: Դարերը կուգան, դարերը կանցնեն, սակայն կրաշխիվը, կրոնավորը և կենդանի միջոցը կլանվի փայլով՝ կապի...»*:

Վարդանանց նահապետները Վազգեն Ա Հայրապետի համար եղել են մարմնավորողները քրիստոնեական հավատքի և ազգային ինքնագիտակցության: Իր գահակալության 39 տարիների ընթացքում Հայոց Հայրապետը հաճախ է Իր խոհերն ու մարմնավորումն արտահայտել Վարդանանց փոփոխության Իր իսկ անվանակոչության օրվա առիթով: Եվ ամեն անգամ Իր խոսքում անդրադարձել է Վարդանանց հերոսամարտի խորհրդին և գալիք սերունդներին Վարդանանց նահապետությամբ ավանդված պատգամին. *«Հայրենական վերածննդի մեր օրերին, ազգային վերածննդի արդի իրականության լույսի տակ, Վարդանանց հիշատակը հարգել ու փոխախմբել, մենք հավատարմորեն նրանց ոգուն ու պատգամին, նշանակում է մեր աշխարհային, մեր շինարար իրագործումներով, մեր մարտի ու կամեցողության դրսևորումներով, ավելի ու ավելի զորացնել, ամրապնդել արդի հայ պետականության հիմքերը, ավելի ու ավելի համախմբել հայ ժողովրդի զավակները ազատագրված մեր երկրի հողամասի վրա, ավելի ու ավելի ծաղկեցնել մեր ազգային մշակույթը»*:

Ամփոփելով մեր համեստ խորհրդածությունները Վազգեն Ա Հայրապետի փոխախոսությունների վերաբերյալ, նշենք, որ փյվալ փոփոխության մարտնչական փոփոխական գիտելիքներից զար, լուսահոգի Հայրապետն Իր խոսքերում ու պատգամներում առանց բացառության շոշափում է ազգային-եկեղեցական կյանքին առնչվող և այդ կյանքը փոթորկող հարցեր: Շոշափում է և միևնույն ժամանակ, Իրեն հատուկ խմաստությամբ ու խորաթափանցությամբ, փյվալ փոփոխության հոգևոր խորհուրդներից համապատասխան ու անհրաժեշտ հորդորն ու պատգամն է բխեցնում իբրև հանգուցալուծում ի հայտ եկած խնդրի: Ի վերջո, Հայոց Հայրապետը յուրաքանչյուր փոփոխության առիթով բաշխած Իր խոսքով հայորդու սերն ու

նվիրումն է ամրապնդում հայոց Եկեղեցու, հայոց հայրենիի և հայոց նվիրական սրբությունների հանդեպ:

Միով բանիվ, ինչպես հայոց հայրապետի Անճն էր ամինքնող, գրավիչ ու սիրելի, այնպես և Նորին Սրբության խոսքը, որ այսօր և ցկապարած աշխարհի, վստահաբար, յուրաքանչյուրը պիտի ընթերցի հափշտակությամբ և հուզվի ու զմայլվի:

Երջանկահիշարակ Վազգեն Վեհափառը մի ամիթով Իր իղձն էր արտահայտել՝ ասելով. *«Մենք չափազանց միակիցարված կլինենք, եթե մի կարթիլ լույս Մեզանից հեկոտավելանա մեր բազմադարյան Եկեղեցու պատմության զանձարանի մեջ, և մի շողով ավելի ճառագայթի Լուսավորչի անմար կանթեղը»:*

Միքելի հայրապետ հայոց, թույլ տվեք ասել, որ Ձերդ Սրբության հոգու փափագն իրագործվել է, և Լուսավորչի անմար կանթեղը ոչ թե մի շողով, այլ Վեհիդ օրհնյալ հայրապետագործությամբ բյուրապարիկ ճաճանչներով ավելի է ճառագայթում հավաքք, հույս, Մեր և Լույս սիմելով ի Տեր ապավինյալ հայ ժողովրդին ի հայաստան, հԱրցախ և ի Սփյուռս աշխարհի:

Բյուր օրհնություն Վազգեն Ա Շինարար հայրապետի լույս հիշարակին. ամեն: